

Dizajn za sve - dokumenta
Design for All - the documents

seminar

dizajn
za
sve

PC UŠĆE *DVAŠI DVA

25. - 26. maj 2006.

EIDD Stokholmska deklaracija©

„Dobar dizajn omogućava, loš dizajn onemogućava“

Uvod

Ubrzo posle svog osnivanja 1993 god. Evropski institut za dizajn i invaliditet (EIDD) je razvila svoju misiju – postavku: „Podizanje kvaliteta života kroz Dizajn za sve“.

Posle deset godina, kao Evropska platforma za Dizajn za sve, uključujući razvoj spoljnih odnosa kao i unutrašnje strukture – nacionalne organizacije članice, organizacije članice i individualni članovi sada u šesnaest Evropskih zemalja – EIDD smatra da je došlo vreme za proglašenje Deklaracije Dizajna za sve.

Dizajn za sve ima korene i u skandinavskom funkcionalizmu iz 1950-ih i u ergonomskom dizajnu iz 1960-ih. Tu je isto društveno-političko pozadina u skandinavskoj socijalnoj politici, koja je u Švedskoj u kasnim 1960-im iznedrila koncept „društva za sve“ upućujući i prvenstveno na dostupnost. Ovo ideološko uverenje je preteno u Standardna pravila Ujedinjenih nacija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom, prihvaćeni na Generalnoj Skupštini UN u decembru 1993. Fokus Standardnih pravila na dostupnosti u jasnom konceptu jednakosti je inspirisao razvoj filozofije Dizajna za sve, koja je postala opšteprihvaćeni koncept u EIDD na svojoj Godišnjoj generalnom zasedanju u Barseloni 1995 god.

Uporedivi koncepti su se razvijali paralelno u drugim delovima sveta. Zakon za Amerikance sa invaliditetom je doprineo evoluciji Univerzalnog dizajna, dok istovremeno Inkluzivni dizajn je našlo plodno tle u Velikoj Britaniji.

Danas, Planiranje i Dizajn za sve su sve više priznati kao neophodni elementi u pro-aktivnoj strategiji za održiv razvoj.

Evropski institut za dizajn i invaliditet, prilikom svojeg Godišnjeg generalnog zasedanja u Stokholmu 9 Maja 2004, stoga usvaja slede u Deklaraciju:

Širom Evrope, ljudska raznolikost u godinama, kulturi i sposobnostima je veća nego ikada. Mi sada proživljavamo bolesti i povrede i život sa invaliditetom kao nikada pre. Iako je današnji svet je kompleksno mesto, on je naš, u kojem mi zbog toga imamo odgovornost – i odgovornost – da baziramo naš dizajn na principima inkluzije.

Dizajn za sve je dizajn za ljudsku raznolikost, društvenu inkluziju i jednakost. Ovakav holistički i inovativan pristup predstavlja kreativni i etnički izazov za sve planere, dizajnere, preduzetnike, rukovodioce i političke lidere.

Dizajn za sve cilja da omogući svim ljudima da imaju jednaku mogućnost da učestvuju u svakom aspektu društva. Da bi se to postiglo, izgrađena sredina, svakodnevno objekti, usluge, kultura i informacije – ukratko, sve što dizajniraju i stvaraju ljudi da bi koristili ljudi – mora biti pristupačno, za svakog u društvu pogodno za upotrebu i odgovarajuće za razvijanje ljudske raznolikosti.

Delovanje Dizajna za sve podrazumeva primenu analize ljudskih potreba i težnji i zahteva u svakoj etapi procesa dizajniranja krajnjih korisnika.

Evropski institut za dizajn i invaliditet stoga poziva evropske institucije, nacionalne, regionalne i lokalne vlasti i profesionalce, poslovne i društvene partnere da preduzmu odgovarajuće mere za implementaciju Dizajna za sve u svojim planovima i akcijama.

*Prihvaćeno 9 Maja 2004 god. na Godišnjem generalnom zasedanju Evropskog instituta za dizajn i invaliditet u Stokholmu.

Kultura za sve

Završni akt

U esnici me unarodne konferencije „Kultura za sve“ održane u Centru za štampu i prijem Savezne Vlade Nema ke u Berlinu, 12 – 13 Maja 2005 god.

- Ponavljaju i prava proglašenih u lanu 27.1 Univerzalne Deklaracije ljudskih prava iz 1948, koji glasi:

„Svako ima pravo da slobodno u estvuje u kulturnom životu zajednice, da uživa umetnosti i da u estvuje u nau nom razvoju i njenim plodovima“,

Zajedno sa svojim ponavljanjem u lanu 15 Me unarodne konvencije ekonomskih, društvenih i ljudskih prava, 1966;

- Odnose i se na Standardna pravila Ujedinjenih nacija za izjedna avanje mogu nosti za osobe sa invaliditetom, prihva enoj na Generalnoj Skupštini 1993 god.

- Imaju i u vidu Rezoluciju Evropskog Saveta o pristupa nosti kulturne infrastrukture i kulturnih aktivnosti, prihva enoj 6 Maja 2003g god.

- Pozdravljaju i poziciju prihva enu u Evropskom Ustavu, odeljak 3, „Kultura“, lan III-280,

- Prou ivši vrhunac progressa u primeni Dizajna za sve u nekoliko odre enih sektora Kulture:

1) Kulturna baština – pristup gra evinama, prirodnim rezervatima i delima;

2) Urbana sredina i javni transport u kulturnom kontekstu

3) Kulturni turizam i marketing

- Cene i vitalni zna aj neometanog pristupa koriš enja sadržine i sadržilaca kulture, bilo fizi ke ili virtuelne, jer društvo u kojem kultura opstaje kao uporište nekolicine odabranih, je nesigurno i nezdravo društvo;

- Osvrnuvši se na nedostatak pažnje u originalnoj i revidiranoj verziji Lisabonske Agende kulture kao potencijalnog izvora bogatstva za Evropsku ekonomiju;

- Uvereni važnoš u Dizajna za sve kao sredstva za dostizanje naprednog društva baziranog na ljudskoj raznovrsnosti, društvenoj inkluziji i jednakosti i ponavljaju i principe zaklju enih u EIDD Stokholmskoj deklaraciji© prihva enoj 9 Maja 2004 god

1. Proglasiti da Dizajn za sve može da obezbedi konkretan pristup za dizajniranje sadržine i sadržilaca kulture na takav način da budu pristupa ni za svakog;

2. Pozvati sve društvene, ekonomske, političke i kulturne organizacije, privatne i javne na lokalnom, regionalnom, nacionalnom, kontinentalnom i međunarodnom nivou, da učine sve napore da teoriju i praksu Dizajna za sve učine inicijom u svim kulturnim događajima, proizvodima i programima, kao horizontalna, interdisciplinarna praksa;

3. Poziv za Evropske institucije da stvore finansijske tokove, po predstojećem Sedmom okvirnom programu kao i drugde, da budu skrojeni posebno za izgradnju Evropske bogate kulturne baštine kao rastućeg važnog izvora bogatstva za inkluzivno evropsko društvo i ekonomiju;

4. Prihvatiti se asistencije EIDD-u u stvaranju Konferencije Evropskog stanovništva u implementaciji Dizajna za sve u kulturi, da se sastanu svake četiri godine i da deluju kao forum za prikupljanje najboljih primera iz prakse iz najšireg mogućeg kruga učesnika u dizajnerskim i kulturnim zajednicama i izlažu ih zainteresovanim auditorijumima iz celog sveta;

5. Obavezati se na objavljivanje i distribuciju ovog Završnog akta svojim zajednicama.

Ovaj Berlinski akt će biti objavljen od strane EIDD na svom web sajtu i biće poslat:

- Evropskom Komesaru za kulturu
- Savetu Evrope
- UNESCO
- Liderima političkih grupa u Evropskom Parlamentu
- Nacionalnim Ministarstvima za kulturu
- Evropskim kulturnim prestonicama
- Organizacijama za nacionalnu baštinu

Berlin, 13 Maj 2005.

Principi Dizajna za sve

Nepriistrasna primena. Dizajn je koristan i može se prodati ljudima sa razli itim sposobnostima. Na primer, web sajt koji je dizajniran da bude pristupa an svakome, uklju uju i studente koji su slepi i koji koriste softver za itanje, primenjuje ovaj princip.

Fleksibilnost u upotrebi. Dizajn se prilago ava širokom opsegu individualnih potreba i sposobnosti. Primer je muzejski kompleks koji omogu ava posetiocu da ita ili sluša opis sadržaja tematske izložbe.

Jednostavan i intuitivan. Upotreba dizajna je jednostavan za upotrebu, bez obzira na korisnikovo iskustvo, znanje, jezi ko ume e ili trenutnog nivoa koncentracije. Navigacioni ekran za onlajn sistem registracije koji je pristupa an za korisnika koji je slep i koji koristi softver za itanje predstavlja primer primene ovog principa.

Primetna informacija. Dizajn saopštava efektivno potrebnu informaciju korisniku, bez obzira na okolne uslove ili na korisnikove senzorne sposobnosti. Primer primene ovog principa je kada multimedijalni materijal prikazan u bu nom studentskom domu/klubu uklju uje i titlovanje.

Tolerancija greške. Dizajn smanjuje na minimum rizik i štetne posledice slujnog ili nenamernog postupka. Primer proizvoda koji primenjuje taj princip je obrazovni softver koji pruža podršku kada korisnik napravi neodgovaraju i izbor.

Mali fizi ki napor. Dizajn može biti upotrebljen efikasno i udobno i uz minimalni napor. Na primer, vrata koja se automatski otvaraju ljudima sa širokim spektrom fizi kih karakteristika demonstrira primer ovog principa.

Veli ina i prostor za prilaz i upotrebu. Odgovaraju a veli ina i prostor je obezbe en za prilaz, domet , manipulaciju i upotrebu bez obzira na korisnikovu veli inu tela, položaj ili mobilnost. U ionica sa podesivim stolovima dizajniranim za upotrebu od strane studenata sa velikom raznovršnoš u fizi kih karakteristika i sposobnosti je primer primene ovog principa.

The Principles of Design for All

Equitable Use. The design is useful and marketable to people with diverse abilities. For example, a website that is designed to be accessible to everyone, including students who are blind and using text-to-speech software, employs this principle.

Flexibility in Use. The design accommodates a wide range of individual preferences and abilities. An example is a campus museum that allows a visitor to choose to read or listen to the description of the contents of a display case.

Simple and Intuitive. Use of the design is easy to understand, regardless of the user's experience, knowledge, language skills, or current concentration level. A navigation screen for an online registration system that is accessible to a visitor who is blind and using text-to-speech software is an example of an application of this principle.

Perceptible Information. The design communicates necessary information effectively to the user, regardless of ambient conditions or the user's sensory abilities. An example of this principle being employed is when multimedia projected in a noisy student union facility includes captioning.

Tolerance for Error. The design minimizes hazards and the adverse consequences of accidental or unintended actions. An example of a product applying this principle is an educational software program that provides guidance when the user makes an inappropriate selection.

Low Physical Effort. The design can be used efficiently and comfortably, and with minimal fatigue. For example, doors that open automatically for people with a wide variety of physical characteristics demonstrate the application of this principle.

Size and Space for Approach and Use. Appropriate size and space is provided for approach, reach, manipulation, and use regardless of the user's body size, posture, or mobility. A study area with adjustable tables designed for use by students with a wide variety of physical characteristics and abilities is an example of employing this principle.

Culture for All

Final Act

The participants in the International Conference "Culture for All", held in the German Federal Government Press and Visitor Centre in Berlin, on 12-13 May 2005,

- Reiterating the right proclaimed in Article 27.1 of the Universal Declaration of Human Rights, 1948, which reads:

"Everyone has the right freely to participate in the cultural life of the community, to enjoy the arts and to share in scientific advancement and its benefits",

together with its repetition in Article 15 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966;

- Referring to the United Nations Standard Rules on the Equalisation of Opportunities for Persons with Disabilities, adopted by the General Assembly in 1993;

- Considering the European Council Resolution on the Accessibility of Cultural Infrastructures and Cultural Activities, adopted on 6 May 2003;

- Welcoming the position adopted in the European Constitution, Section 3, "Culture", Article III-280;

- Having studied the state of the art of progress in the application of Design for All to several specific sectors of Culture:

1) Cultural Heritage – Access to Buildings, Nature Reserves and Artefacts;

2) Urban Environments and Public Transport in a Cultural Context;

3) Cultural Tourism and Marketing;

- Appreciating the vital importance of a seamless approach to access to both the contents and the containers of culture, both physical and virtual, because a society in which culture remains the preserve of a chosen few is an insecure and unhealthy society;

- Concerned by the lack of attention paid both in the original and in the revised version of the Lisbon Agenda to culture as a potential source of wealth for the European economy;

- Convinced of the significance of Design for All as a tool for achieving a thriving society based on human diversity, social inclusion and equality and reiterating the principles enshrined in EIDD Stockholm Declaration©, adopted on 9 May 2004;

1) Declare that Design for All can provide concrete approaches for designing both the contents and the containers of culture to be more accessible for everyone;

2) Invite all social, economic, political and cultural organisations, both private and public, at local, regional, national, continental and international levels, to make every effort to factor the theory and practice of Design for All into all cultural events, products and programmes as a horizontal, interdisciplinary practice;

3) Call on the European institutions to create funding headings, both under the forthcoming Seventh Framework Programme and elsewhere, to be tailored specifically to building on Europe's rich cultural heritage as an increasingly important source of wealth for an inclusive European society and economy;

4) Undertake to assist EIDD in establishing a European Standing Conference on the Implementation of Design for All in Culture, to meet once every four years and act as a forum for collecting best practices from the widest possible range of actors in the design and culture communities and showcasing them to interested audiences from all over the world;

5) Commit to publishing and disseminating this Final Act to their own communities.

This Berlin Act will be published by EIDD on its website and sent to:

- The European Commissioner for Culture
- The Council of Europe
- UNESCO
- The leaders of the political groups in the European Parliament
- National Ministers of Culture
- European Cultural Capitals
- National heritage organisations.

Berlin, 13 May 2005

The EIDD Stockholm Declaration©

“Good design enables, bad design disables”

Introduction

Soon after its establishment in 1993, the European Institute for Design and Disability (EIDD) developed the mission statement: “Enhancing the quality of life through Design for All”.

After ten years as the European platform on Design for All, involving the development of external relations and an internal structure – national member organisations, corporate members and individual members now in sixteen European countries – EIDD believes that the time has come to issue a Design for All Declaration.

Design for All has roots both in Scandinavian functionalism in the 1950s and in ergonomic design from the 1960s. There is also a socio-political background in Scandinavian welfare policies, which in Sweden in the late 1960s gave birth to the concept of “A society for all” referring primarily to accessibility. This ideological thinking was streamlined into the United Nations Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities, adopted by the UN General Assembly in December 1993. The focus of the UN Standard Rules on accessibility in a clear equality context has inspired the development of the Design for All philosophy, which became a generally accepted concept in EIDD at its Annual General Meeting in Barcelona in 1995.

Comparable concepts have developed in parallel in other parts of the world. The Americans with Disabilities Act contributed to the evolution of Universal Design, while Inclusive Design has gained ground in the UK.

Today, Planning and Design for All are being recognised increasingly as necessary elements in pro-active strategies for sustainable development.

The European Institute for Design and Disability, on the occasion of its Annual General Meeting in Stockholm on 9 May 2004, therefore adopts the following Declaration:

Across Europe, human diversity in age, culture and ability is greater than ever. We now survive illness and injury and live with disability as never before. Although today's world is a complex place, it is one of our own making, one in which we therefore have the possibility – and the responsibility – to base our designs on the principle of inclusion.

Design for All is design for human diversity, social inclusion and equality. This holistic and innovative approach constitutes a creative and ethical challenge for all planners, designers, entrepreneurs, administrators and political leaders.

Design for All aims to enable all people to have equal opportunities to participate in every aspect of society. To achieve this, the built environment, everyday objects, services, culture and information – in short, everything that is designed and made by people to be used by people – must be accessible, convenient for everyone in society to use and responsive to evolving human diversity.

The practice of Design for All makes conscious use of the analysis of human needs and aspirations and requires the involvement of end users at every stage in the design process.

The European Institute for Design and Disability therefore calls on the European institutions, national, regional and local governments and professionals, businesses and social actors to take all appropriate measures to implement Design for All in their policies and actions.

Adopted on 9 May 2004, at the Annual General Meeting of the European Institute for Design and Disability in Stockholm.

Design for All is design for human diversity, social inclusion and equality
The EIDD Stockholm Declaration©

Dizajn za sve je dizajn za ljudsku raznolikost, društvenu inkluziju i
jednakost.

Stokholmska Deklaracija EIDD

Booklet designed and prepared by ISDC and in collaboration with
The European Institute for Design and Disability EIDD, Dublin, Ireland

Dizajn za sve - dokumenta
Design for All - the documents